

Ahmet Cevdet Paşa

TÜRKİYE DIYANET VAKFI YAYINLARI

TÜRKİYE DİYANET VAKFI YAYINLARI / 232

AHMET CEVDET PAŞA

(1823 - 1895)

(Sempozyum : 9-11 Haziran 1995)

ANKARA
1997

Bir Osmanlı Sosyoloğu Ahmet Cevdet Paşa

Prof. Dr. Ümit Meriç YAZAN

Ahmet Cevdet Paşa, bundan tam 100 yıl önce, İstanbul-Bebek'teki yalısında vefat etti ve o devrin şahit olduğu en parlak cenaze törenlerinden biriyle, Fatih Camii haziresindeki kabrine defnedildi. Aslında, onunla beraber gömülen, belki de Osmanlı Devletinin kendisiydi. Çünkü, herkesin malumu olduğu üzere, az sonra İttihat Terakki, ülke kaderini eline geçirecek, asırlık devlet köklerinden çatırdayacak, I.Dünya Harbinin kasırgasıyla dalları kırılan ulu çınar, Cevdet Paşa'nın ölümünün üzerinden 25 yıl geçmeden tarih sahnesinden silinecektir.

Zümrüd-ü Anka'mızın küllerinden, yeni devletimiz, genç cumhuriyetimiz doğacaktır; ama, bu genç devletin anlaşılması, tarihi ve aktüel panoramadaki yerine yerleştirilebilmesi için, devletimizi, grup vaktinin renkleri içinde seyreden Cevdet Paşa'yı çok iyi tanımamız ve bugünüme mal etmemiz gerekmektedir. Kanaatimce, Cevdet Paşa'nın üzerinde, bir tarihçi ve bir devlet adamı olarak, akademik çevrelerde çeşitli vesilelerle durulmuş olsa da, Paşa, bugün, geniş okuyucu kitlesi tarafından yeterince bilinmemekte ve sahip olduğu önem derecesinde değerlendirilmemektedir.

12 ciltlik Cevdet Paşa tarihinin çeşitli yeni harf baskılarına, Rahmetli Cavit Baysun Hocamızın hazırladığı 4 ciltlik Tezakir'e, Sayın Yusuf Halaçoğlu'nun yayın hayatımıza kazandırdığı Maruzat'ına ve diğer eserlerine rağmen, Cevdet Paşa'nın, günümüz Türkiye'sinde yaşamaya devam ettiğini sanmıyorum.

Oysa Paşa, bazı görüşleriyle Türkiye Cumhuriyetine, bazı görüşleriyle İslâm dünyasına, bazı yönleriyle ise insanlığa hizmet etmiş olan bir ilim ve aksiyon adamıdır. Cevdet Paşa'nın, toplum ve devletle ilgili görüşlerinin, yeterince bilinmediğine bir başka kanıt da, 1975 yılında hazırladığım, "Cevdet Paşa'nın Toplum ve Devlet Görüşü" adlı doktora tezime gösterilen istignadır. İlk baskısı 1975'te, ikincisi 1979'da, üçüncüsü ise ancak 1992'de yapılan kitap, çalkalı bugün 20 yıl olduğu halde, 60 milyonluk Türkiye'de, henüz 10 bin okuyucuya bile ulaşamamıştır. Belki de bu yüzden, konumun başlığını, "Bir Osmanlı Sosyoloğu Ahmet

Cevdet Paşa" olarak seçtim. Bazıları tarafından, bu başlığın garip karşılanacağını, mübalağalı bulunabileceğini, "Cevdet Paşa bir tarihçidir, bir devlet adamıdır; ama, bir sosyolog değildir" denebileceğini biliyorum. Paşa'nın, bugüne mal edilmesini zorunlu gördüğüm için, bugün sahip olduğu hayatiyeti ifade etmek için, "bir Osmanlı sosyoloğu" tabirini, bilerek, isteyerek kullanıyorum.

Sosyoloji kelimesi Auguste Comte tarafından dünya dillerinin büyük çoğunluğuna armağan edilmiştir. Dolayısıyla, Paşa'nın yaşadığı 19. yüzyıl dünyasında, bu kelime mevcuttur. Escarpit'in teşhisiyle, sosyolojik düşüncenin gelişmesi, bir buhran devrinde ve bir buhran dolayısıyla mümkün olabilir. Osmanlıca'ya, kriz kelimesinin karşılığı olarak buhran kelimesini öneren bizzat Paşa'dır. O, bir buhran devrinde yaşamıştır. Eskarpit'in, sosyolojik düşüncenin gelişmesi için gerekli gördüğü ikinci şarta, siyasî erkten bağımsız bir aydınlar zümresinin varlığı şartına gelince: Namık Kemallerin, Ziya Paşaların, Suavilerin ve Cevdet Paşaların varlığı, siyasî erkle uyumlu olsa da, olmasa da, Osmanlı Devletinin, XIX. yüzyılında, bir aydınlar zümresinin var olduğunu bizlere kanıtlamaktadır.

Ben, Türkiye'de, sosyoloji tarihinin, Ziya Gökalp'le değil, Cevdet Paşa'yla başlamasını öneriyorum. Çünkü, Paşa'nın, tarihî olayların çokluğunu, sosyolojik bir geometriye oturttuğu kanaatindeyim. O karşılaştırmalı bir sosyologdur, ülke realitesinin Avrupa realitesinden farkını 1940-50'lerin Cumhuriyeti sosyologlarından çok daha derin bir vukuf kavramış, kendi medeniyetini dünya medeniyetler tarihi içindeki yerine yerleştirmiş, toplumlar arası ilişkilerdeki görevini vurgulamış ve toplumunun "salâh-ı hâl"i için öneriler getirmiştir. Bu açıdan Fransız İhtilâli sonrasında alt üst olan Avrupa toplumsal düzenini teşhis ve tedavi etmek isteyen XIX. yüzyılın Avrupalı sosyologlardan hiçbir geri kalan tarafı ve farkı yoktur. "Sosyolojik Malzeme Olarak Tezâkir" üzerinde duracaklar görecektir ki, Cevdet Paşa ölümünden 100 sene sonra da Türkiye'nin sosyologlarına yol gösterebilecek olan bir Osmanlı sosyologudur. Onun tarihimize ve toplumumuzla ilgili tesbitleri lise tarih ve sosyoloji kitaplarına girmesi gerekecek kadar öğretici ve açıklayıcı, devlet adamlarına öğütleri ise 550 adet basılıp, TBMM kapısında görev gelmek dikkatini gösteren milletimizin sayın vekillerine meccanen dağıtılacak kadar hayattır.

Ömrüne dört padişahın (Abdülmecit, Abdülaziz, V. Murat ve II. Abdülhamid) saltanatını, 1826'nın Vakâ-i Hayriyesini, 1839'un Gülhane, 1856'nın Islahat Fermanı'nı, 1876'nın I. Meşrutiyetini sığdıran,

savaşlarla çatırdayan devlet binasının hangi sütununda gerekirse görev alan, bugün de kanayan Bosna'ya Osmanlı adına giden, Kozan'ı ıslah eden, Boğaziçi vapurlarının ilk seferini tanzim eden, ilk Osmanlı gramerini yazan (Almanca'ya tercüme edilmiştir), İbn Haldun'un *Mukaddime*'sini Pirizâde'nin bıraktığı yerden Türklük dünyasına kazandıran, 1774'den 1826'ya kadarki Osmanlı tarihini 12 cilt halinde 30 yılda tamamlayan, devletin resmî tarihçisi olunca devrinin sosyal ve politik olaylarını kaleme alan, Bursa, Maraş, Yanya, Halep valiliklerinden Maarif, Ticaret ve Adliye nazırlıklarına kadar, her türlü görevin altından başarı ile kalkan, *Mecelle*'nin mimarbaşısı olan, Hazret-i Adem'den II. Murat'a kadar peygamberlerin ve halifelerin tarihini anlatan, II. Abdülhamit'in isteği üzerine, 1839'la 1876 yıllarının olaylarını *Maruzat*'ta değerlendiren ve gittiği her yerden sevgili eşine şiirler gönderen Cevdet Paşa, Osmanlı Devletini "devlet" yapan en önemli ilim ve aksiyon adamlarından biridir.

Toplumsal görevinin bilincindedir. Tarihinde, devlet adamının rolüne vurgu yaparak, devletlerin tarihini değiştirecek olan olgun ve tecrübeli devlet adamlarıdır derken, kendisi de bir devlet adamı olarak, üzerine aldığı her vazifeyi dikkat ve ihtimamla yerine getirmiştir. Çünkü, Paşa'ya göre, yeni şartlar karşısında eskiyi büsbütün ve derhal inkâr yoluna sapmak ne kadar yanlışsa, "iktizayı tebeddülâtı zamaneye" karşı durup değişmemeye direnmek de, o derece zararlı ve tehlikelidir. Fakültenin birinci sınıfında sosyoloji öğrencilerinin dikkatini çektiğimiz, "toplumlar kendi kendilerinin aynı kalamazlar ama zaman içinde bütünüyle de değişmezler" hakikati, böylece Paşa'da bir yüzyıl önce en güzel ifadelerinden birine kavuşmuştur, diyebiliriz.

Şimdi Cevdet Paşa'nın tarih okyanusuna dalalım ve oradan sosyolojik tespitler yapalım: Cevdet Paşa, Spencer'in askerî toplum - endüstriyel toplum, Töniés'in cemaat-cemiyet veya Marx'ın ilkel köleci toplumdaki devletsiz topluma doğru çizdikleri toplumsal evrim şemalarına, kendi toplum realitesine dayanarak ve ilk şeklini İbn Haldun'da bulduğumuz bir şemayla, bir yenisini katar. Ona göre, toplumların geçirdiği farklı merhaleler şunlardır:

a) Çadırlarda oturan ve zorunlu ihtiyaçlarını gidererek nesillerini sürdüren göçebe kabileler,

c) Köylerde veya şehirlerde oturarak, belli bir ölçüde de olsa medeniyetten, ilim ve sanattan istifade eden insanlar,

c) Devlet kurarak, bir devletin himayesinde, kemâlât-ı insaniyelerini tamamlayan, düşman ve yabancı endişesinden kurtulan toplumlar.

Töniës'in şemasının, cemiyetlerin içinde oluşan yeni cemaatlerle aşıldığını; Spencer'in şemasının, endüstri toplumunun getirdiği savaşlarla berhava olduğunu; Marks'ın şemasının ise, 1991 yılının 25 Aralık gecesi Kremlin Sarayı'nın gönderinden indirilen orak-çekiçli bayrakla beraber, eski itibarını yitirdiğini göz önüne alırsak, Paşa'nın evrim şemasının, globalleşen dünya efsanesinin eşğine kadar, dünyanın belli bir tarihî realitesini en yalın ve fakat en aydınlık şekilde açıklayan bir sema olduğunu öne sürebiliriz.

Devletleri, medeniyetlerin beşiği kabul eden Paşa için, kana dayanan kavmi asabiyet ile ortak değerlere ve inanca dayanan manevi asabiyetin birleşmesi, bir devletin sıhhatli ve uzun ömürlü olmasının gerekçesidir. Neo-nazizmin, Amerika'dan Almanya'ya ve hatta Japonya'ya kadar karşımıza çıktığı 20. yüzyılın şu son senelerinde, kan değil ortak değer ve inanç birliğinin, bir cemiyeti tek vücut haline getiren tek kuvvet olduğu görüşü, ülkemizde olduğu kadar, dünyada da yeniden itibara kavuşturulması gereken bir görüştür.

Tarihçi olarak, Cevdet Paşa'ya, Osmanlı'nın Toynbee'sidir diyebiliriz. Medeniyetin doğması için, cemiyetin toprağa yerleşmiş olması şarttır ve medeniyetlerin gelişmesi, bütün iklimlerde mümkün değildir diyen Paşa, medeniyetlerin yoktan var olmadıkları, daha eski medeniyetlerin mirasına konarak geliştikleri fikrindedir. Paşa da, Toynbee gibi, yeryüzünde belli medeniyetler olduğuna ve bunların ömürlerinin bir gün gelip sona ereceğine inanmaktadır. Her medeniyet, daha eski medeniyetlerin mirasına konar; ama, onu diğer medeniyetlerden ayıran, iktisadî, siyasi ve sosyal bazı özelliklere sahiptir. Bu yüzden, medeniyetlerin birbirlerine istihale etmesine imkân yoktur. Babil, Mısır, Hint, Yunan, İslâm medeniyetleri meşalelerini, "XV. asr-ı miladiden sonra" Avrupa medeniyetine devretmişlerdir. "Medeniyet gelininin, bundan sonra hangi tarafa gideceğini ve ne renklere gireceğini Allah bilir" diyen Paşa'nın, bir yüzyıl önceden Aburdeen ve Naisbett'in tespit ettiği "Pasifik kuşağının yükselişini" keşfetmesi, elbetteki söz konusu olamazdı. Ancak o, fünün ve sanayiın, geçici olarak Avrupa'nın inhisarında bulunduğunu, Batı-perestlerimize 100 yıl önceden hatırlatmak ferasetini göstermiştir.

Doğu ile batı, Osmanlı ile Frenk iki ayrı dünyadırlar; bu iki medeniyet, birbirinin zıddıdır âdeta. Paşa, bu hakikatı bir fıkra ile özetler:

"Mervidir ki, yeniçeri zamanlarında elçiler, Dersaadet havadisini devletlerine yazdıklarında, İsveç elçisinin haberleri doğru çıkarmış. Diğer elçiler, 'Sen doğru havadisi nereden alıyorsun' diye onu sıkıştırdıklarında, 'Benimkisi mahsul-ü rivayet değil, belki letayici fikir ve

rivayettir. Bunun miftahı dahi, buranın ahvalini, Avrupa'nın ahvaline tatbik ile zıddına kalbedivermektir.” demiş. Viyana surlarının muhasarasından üç yüz küsur yıl sonra, elimizde çiçekle bekletildiğimiz AT kapılarının, neden ülkemize açılmadığının cevabını, bize açık ve net bir şekilde verdiği için, eski İsveç elçisine teşekkür ediyoruz.

“Hal ve zamanın yaptığını kimse yapamaz” diyen Paşa için tarih, ezeli bir akıştır. Bütün beşerî kıymetleri ve hakikatleri değiştiren bir “hengame-i ibret”tir. Cemiyetler de doğar, büyük, gelişir, duraklar ve ölür. “Bir tavırdan bir tavra geçer devletler”. Her tavrın, kendine göre kanunları, kendine göre icapları vardır. Paşa, her zaman ve mekân için geçerli olan devayı küller peşinde değildir. Devletler için, önceden hazırlanmış islahat reçeteleri yoktur.

“Devlet-i Aliye, Kanuni Sultan Süleyman Hazretlerinin zamanı saltanatına gelince, sade ve tavrı bedavete kalib bir halde olup, tevsii memalik ve tesisi usul ve kavaid ile iştilal ve efradı milletin çoğunu askerlikle işgal ettiğine mebni, gerek tarafı saltanatta, gerek halk içinde ârayiş ve ihtişama ve sefahatı fesed encama birgüna meyl ve rağbet hasıl olmamıştır. Sultan Süleyman zamanında ise, az vakit zarfında, birçok memalik dahi, zamimii mülkü Osmani olarak, devletin serhaddi kemali vusulü, bittabı tebeddülü tavrı iktiza eyledi.”

Osmanlının asıl büyüklüğünü yapan, hilafet ile saltanatı cem etmiş olmasıdır. Bütün inananları kardeş sayan İslâmiyet, Osmanlının üç kıtada kök salmasına yol açmıştır. Yavuz, saltanatla hilafeti birleştirenince, bütün Müslümanlar birer parçası olurlar devletin ve Devlet-i Âliye, müstaid olduğu yüksek dereceye vasil olur. Ama, atılan yanlış bir adım, bu görülmemiş gücü zayıflatır. Paşa'ya göre. Önce, etrafta bulunan tavaif-i İslâmiyeyi cesametlendirdikten, güneyde ve doğuda (Afrika ve Asya'da) ilerledikten sonra, batıya ve kuzeye yönelmek gerekirken, bu inceliğe layıkıyla dikkat edilmemiş ve devlet, lüzumundan fazla genişler. “Şah İsmail fitnesi zuhur ile millet-i İslâmîye arasına tefrika düşürerek, ahali-yi İran bu anasının haricinde kaldıktan başka, bilad-ı Rum ile diyar-ı Maveraünnehir beyninde bir hadd-ı fasıl olduklarından, ol tarafta bulunan sünniler, bu anasıra karışmak şerefinden mahrum kaldılar” ve bizler de, Devlet Planlama Teşkilatının, Yedinci Beş Yıllık Kalkınma Planına, “Dış Türklere kültürel, sosyal ve siyasi ilişkilerimizi düzenlemek ve sürdürmek için, bir Dış Türklere Bakanlığı kurulmasının elzem olduğundan söz eden raporları sunmak zorunda kaldık. Yavuz Selim'den sonra, Osmanlının düştüğü hataya, 475 yıl sonra, Türkiye Cumhuriyeti'nin de düşmesine, doğrusu ne gönlümüz, ne izanımız izin veriyor.

Osmanlı ki, "Akdeniz'in ve Karadeniz'in ve Rumeli'nin ve Anadolu'nun ve Karaman'ın ve Rum'un ve Vilayet-i Zülkadiriye'nin ve Diyar-ı Bekir'in ve Kürdistan'ın ve Azerbaycan'ın ve Şam'ın ve Halep'in ve Mısır'ın ve Mekke'nin ve Medine'nin ve Kudüs'ün ve külliye Diyar-ı Arabın ve Yemen'in ve dahi nice memleketlerin sultanı ve padişahıdır". Biz ki, "Trakya'nın ve Anadolu'nun sahibiyiz ve vatandaşlarıyız, ülke sınırlarımızın harmanlanmak istendiği, iç ve dış bedhahların ülkeyi dinamitlediği şu günlerde, belki de her zamandan çok, bu görmüş geçirmiş siyaset ve ilim adamının tavsiyelerine muhtacız. O halde Paşa'yı dinleyelim:

1- Devlet-i Âliye'nin -buna Türkiye Cumhuriyeti de diyebiliriz- islahatı esasiyeye ihtiyacı vardır. Ama, bir devletin topyekûn düzenini değiştirmek ve yenilemek, bir devlet kurmaktan daha güçtür. Bu itibarla, karar vermeden önce, uzun uzadıya düşünüp taşınmalı, karar alındıktan sonra ise, mutlaka tatbik edilmelidir.

2- Reform tasarıları, ahali ve malın çoğalmasını sağlayan, mülki mamuriyette aranmalıdır. Önce "servet ve hazinenin varidatını artırmak, sonra levazım-ı harbiyenin tamamlanmasına gayret etmek" lazımdır. "Mülki mamuriyet, devletin halkından az para almasıyla değil, belki ahalinin devlete verdiği vergiyi kolaylıkla ve kendilerine ağırlık olmayacak suret ile vermelerinin yolunu bulmak ve alınan paranın her akçesi, mülk ve tebanın sahihen faydalanabileceği yerlere harcanmak" suretiyle olur.

3- Memleketin serveti ve mamuriyeti ziraat, sınaat ve ticaretle olur. Bir devlet için "tevsi-i dairei ticaretten büyük ve daimi bir faideyi mülkiye yoktur". "Serbest-i ticaretten eslem bir şehrah-ı adalet yoktur." Amma, her usul şartlara göre faydalı veya zararlıdır. "Her yerde tevsi-i ticaretinin büyük faydaları olduğu cay-ı bahs değildir. Amma, bizde, Avrupa ticaretinin tevessüü bak neler yaptı. Esnafımız mahfolup gitti; nice sanayimiz battı; hariçten gelerek burada kazandıklarını çıkın çıkın altın edip götürdüler."

4- "Umur-u maliyeyi islah için evvelâ, kaide-i tasarrufa riayet lâzım gelir iken, istikraz yolu açıldı. Devlet alacağı akçeyi sahihen istifade edeceği yere sarf eyleser, bu istikraz ona faydalı olur ama eğer lüzumlu yere sarf etmez ise, yalnız borçlu olmaktan başka birşey hasil olmaz."

5- Osmanlı Devleti, coğrafi mevkii bakımından dünyanın merkezi makamındadır. Mevkii icabı, gündelik muamelâtı olan milletlerin ve devletlerin ahvâl ve keyfiyetini ve çıkarlarını ve politikasını lâıyıkı ile bilmesi şarttır. Eskiden kendini Avrupa devletlerinin dışında sayan

Devlet-i Aliyye, her sahada olduğu gibi, "muamelat-ı hariciyede de", icabı asrın sevk ettiği yola gitmelidir. Devlet-i Aliyye'de diplomasi fenninin gelişmesi, hem devletin sınır güvenliği, toprak tamamiyeti için lüzumludur, hem iktisadî ve ticarî menfaatler bakımından. Asrımız, ittifaklar asrıdır. "Bir devletin, ne mertebelerde kuvvet ve mikneti olursa olsun, yalnız bir iş göremediği ve müttefike muhtaç olduğu tecrübe ile sabittir". Tarihçimiz, "ittihad-ı İslâm" davasından vazgeçmiş değildir. Ama, iktisadî ve ticarî münasebetler söz konusu olunca, çeşitli Hıristiyan-Avrupa devletleriyle pekâla ittifak kurulabilir" demektedir. Ancak ittifakın gerçek maksadı nedir, onları iyice araştırmalıdır. Zirâ, iki devlet arasında dostluk denilen şey, menfaatte iştirakden ibarettir. "Dost bir devlete, bir vefakâr dost nazarıyla bakmak hatadır."

6- Devlet makamları mukaddesdir. Onları lâıyk olanlara, sadece lâıyk olanlara vermek lâzımdır. "Emanetleri ehline tevdi ediniz" emr-i şerifine uyulmazsa, "şiraze-i devlet" sökülür, devlet düzeninde perişanlık ve türlü fenalıklar ortaya çıkar. "Umur-u siyaside âdeme iş aramaktan vazgeçip de, işe âdem aramak" kuralı geçerli olmalıdır.

7- İşlerin hüsn-ü intizamı isteniyorsa, herkes yetenekli olduğu, layık olduğu işte kullanılmalıdır. Yoksa, bazı ehil kişilere mükâfat olsun diye, ehliyet sahibi olmadıkları makamlar tevdi olunursa, onların ehliyetinden bir fayda görülmez. Zira, ne Eflatun'un başbuğ olmasından mukaddime-i zafer umulur, ne de Feridun'un rahle başına geçmesinden bir netice hasıl olur. "

8- Devlet adamları, mutlaka tarih bilmelidirler. Çünkü siyasi işlerde maharet tecrübe ile hasıl olur. Ama her sureti tecrübeye "bir adamın ömrü vafi ve bir asrın tecrübesi kâfi değildir. Bunun için akli başında devlet adamları, her şeyi nefislerinde tecrübeye kalkmaz ve başkalarından ibret ve nasihat alırlar. Vükelâ ve havas, tarih ilminden "şahsî ikbâlleri için değil, mesalih-i düveliyye için" de faydalanacakları şeyler öğrenirler.

9- Devlet adamları memleket işleri söz konusu olduğunda tek bir vücut gibi birleşip, aralarında şahsî çekişmeler ve soğukluklar olsa bile, bunu işlerine buaştırmayarak "mesalih-i devleti, menai-i zatiyye ve ağraz-ı şahsiyyelerine takdim ve tercih etmek" zorundadırlar.

10- Devlet adamları yalnız kendi asrının "salah-ı halini" düşünüp de, acı sonuçları sonra gelenlere ait olacak olan bazı "mukaddimat-ı muzıra" bırakmamalıdır. Boşboğazlık, fena şeydir. Alelhusus, büyük zatlar, her sözü tartıp da söylemelidirler. Zira, pek küçük bir söz, zamanla büyük mazarratlar getirebilir. Bu şuurlu devlet adamı, fertlerin

ötesinde devam eden bir devlet mefhumunu, "cümlemiz faniyiz, lakin devlet-ü millet ve vatan bakidir." cümlesiyle en güzel ifadelerinden birine kavuşturmuştur.

Cevdet Paşa'nın 100. Ölüm Yıldönümü vesilesiyle devletimize, kollektif şizofrenimize son vercek olan çalışmaların gerçekleştirileceği bir "Osmanlı Tarihi Araştırmaları Merkezi"nin kurulmasını öneriyorum. Osmanlı tarihi, bizim tarihimizdir. Ona sahip çıkmamız, onu bilmemiz, onu keşfetmemiz ve beşer tarihi içindeki yerine oturtmamız gerekmektedir. Ancak, bu şekilde, ulusal kimliğimiz, uluslar arası ilişkilerdeki yerimiz aydınlanacak, geçmişteki kimliğimiz değişerek, ama yine de aynı kalarak, yarınlara uzanabilecektir.

Bugün, yeni Cevdet Paşalara, her zamankinden daha çok ihtiyacımız var.